



İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **27.03.2025**

İskender

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

İstanbul'un Güngören ilçesine bağlı Tozkoparan ve M. N. Özmen (Küba) Mahalleleri, 1960'lı yılların sosyal konut anlayışıyla şekillenmiş toplu konut projeleridir. İmar ve İskan Bakanlığı, fabrika ve atölyelere yakın konumda bulunan 60 hektarlık bir alanı kamulaştırarak 775 sayılı Gecekondur Yasası kapsamında emekçi aileler için sosyal konutlar inşa etmiştir.

2006'da başlatılan kar ve rant odaklı kentsel dönüşüm projesi, yıllar süren bir toplumsal ve hukuki mücadeleyi beraberinde getirmiştir. 2006 ve 2012 yıllarında yapılan dönüşüm girişimleri, mahalle halkının ve Tozkoparan Dayanışma Derneği'nin yargı nezdindeki kazanımlarıyla iki kez durdurulmuştur. Ancak 2020 sonrası süreçte hukuk, büyük ölçüde devre dışı bırakılmış; özellikle 2022 yazından itibaren alınan "adrese teslim" kararlar verilmiştir. Kasım 2022'de, büyük çoğunluğu 60 yaş üzerindeki yurttaşların yaşadığı 1738 konutun yıkımına başlanmış, bu yıkımlar Mart 2023'e kadar sürmüştür. Süreç boyunca elektrik, su ve doğalgaz kesintileriyle mahalleliye baskı uygulanmış; "evinizi boşaltın" dayatmalarıyla gerçekleştirilen zorunlu tahliyeler sonucunda yüzlerce kişi evsiz bırakılmıştır.

Aradan geçen iki yılı aşkın süreye rağmen yıkılan alan hâlâ molozlarla doludur. Tozkoparan Dayanışma Derneği ile birlikte gerçekleştirdiğimiz mahalle ziyaretinde; molozların okul yollarını kapattığı, bazı öğrencilerin bu nedenle düşerek sakatlandığı, cumartesi pazarının etrafındaki yığınların tekstil atölyelerinin atıklarıyla birleşerek bölgeyi adeta bir çöplüğe dönüştürdüğünü yerinde izledik. Bu durum, çevre sağlığı ve özellikle asbest maruziyeti riski açısından mahallede yaşayanlar için ciddi bir halk sağlığı tehdidi oluşturmaktadır.

Dahası, zorla evlerinden tahliye edilen yurttaşların büyük bölümü, ya yüksek kiralara mahkûm olmuş ya da yakınlarının yanında yaşamak zorunda kalmıştır. Yaşanan travma, belirsizlik, ekonomik kayıplar ve sosyal kopuşlar çok sayıda yurttaşta fiziksel ve psikolojik sağlık sorunlarına neden olmuş; bu süreçte 30'dan fazla yurttaş hayatını kaybetmiştir.

Bu Bağlamda;

1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Kandilli Rasathanesi'nin "Olası Deprem Kayıp Tahminleri" raporuna göre, Tozkoparan Mahallesi, Güngören'in en sağlam yapı stokuna sahip ikinci mahallesi olarak gösterilmektedir.

Buna rağmen, zemin yapısı daha riskli ve yapı stoku çok daha zayıf olan mahalleler dururken, neden Tozkoparan kentsel dönüşüm için öncelikli bölge ilan edilmiş ve alelacele yıkım süreci başlatılmıştır?

2. 2020 öncesinde halk lehine çıkan yargı kararlarının, aynı dava konularında 2022 sonrası tamamen aksi yönde ve "adrese teslim" izlenimi veren kararlarla değiştirilmesi hakkında Bakanlığınızın bir değerlendirmesi var mıdır?
 - a. Bilirkişi raporları ve savcı mütalaalarının halk lehine olmasına rağmen, mahkeme kararlarının aksi yönde çıkmasının gerekçesi nedir?
 - b. Yargı kararlarındaki bu değişim sürecine siyasi müdahale olup olmadığı yönünde herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır?
3. Yıkım işlemlerinin tamamlanmasının üzerinden iki yılı aşkın süre geçmiş olmasına ve imar planlarının askıya çıkmasına rağmen, neden hâlâ herhangi bir inşaat faaliyeti başlatılmamıştır?
 - a. Yıkılan konutların sahiplerine ilişkin olarak, hak kaybına uğramadan, yerinde ve sosyal konut temelli bir dönüşüm modeli uygulanmasına yönelik bakanlığınızın veya ilgili kurumların somut bir çalışması bulunmakta mıdır?
4. Yıkımı gerçekleştirilen 16 hektarlık alandaki konutların eski maliklerine, yeni yapılacak konutlardan öncelikli hak tanınması konusunda bir düzenleme yapılacak mıdır?
5. Dönüşüm süreci tamamlanana kadar evlerinden tahliye edilen yurttaşlara yönelik kira desteklerinin miktarı ve süresi nasıl belirlenmektedir? Mevcut ekonomik gidişat ve hayat pahalılığı dikkate alındığında bu destekler yurttaşların barınma ihtiyacını karşılamaya yeterli midir?
6. Mevcut pazar alanının çevresinde biriken çöpler ve asbest içerdiği iddia edilen mólözler, özellikle yağışlı havalarda ciddi bir halk sağlığı riski oluşturmaktadır. Yağmur suyu ile birlikte bu zararlı maddelerin sebze ve meyvelerin üzerine taşınması, hem pazarcılar hem de mahalle sakinleri için endişe vericidir. Bu durum, gıda güvenliği açısından acil bir çözüm gerektirmektedir. Bu bağlamda, ilgili kurumlar

tarafından yeni ve sağlıklı bir pazar alanı belirlenmiş midir? Belirlendiyse, bu alan ne zaman halkın kullanımına açılacaktır?

7. Yıkım alanlarında oluşan molozların, özellikle okul yollarını kapattığı ve asbest maruziyeti riski taşıdığı belirtilmektedir. Bu durum halk sağlığı açısından denetlenmiş midir? Asbest başta olmak üzere çevresel tehditlere karşı bir risk analizi yapılmış mıdır?
 - a. Mevcut molozların ne zaman, hangi kurum tarafından ve hangi yöntemle kaldırılması planlanmaktadır?
8. Kentsel dönüşüm sürecinde Tozkoparan'daki sokak hayvanlarının yaşam haklarının korunması ve mahallenin doğal-ekolojik yapısının gözetilmesi için Bakanlığınız tarafından herhangi bir çalışma ya da önlem alınmış mıdır?